

Hvor gammel må man være for å ha rett til å si det man mener og bestemme selv?

Rettigheter for alle barn uansett alder:

Alle barn har rett til å si sin mening og bli hørt i alle saker som angår dem. Det skal legges vekt på hva barnet mener, i samsvar med barnets alder og modenhet.

God informasjon er en forutsetning for å kunne danne egne meninger. Barn har rett til informasjon som er tilpasset deres alder og modenhet, slik at de kan forstå den.

Det er ikke satt noen nedre aldersgrense for barnets rett til informasjon og til å si sin mening. Barnet har rett til informasjon og til å bli hørt helt fra det er i stand til å danne seg egne synspunkter.

[FNs Barnekonvensjon art 12](#) [Grunnloven § 104](#) [Barnevernloven § 4-1 annet ledd](#)

I saker om enkeltvedtak etter forvaltningsloven har barn som blir representert ved verge, rett til selv å si sin mening til den som skal behandle saken. Barn har også rett til innsyn i sakens dokumenter, med unntak av taushetsbelagte opplysninger om andre.

Barn som barnevernet har overtatt omsorgen for har rett til å ha med seg en person barnet har særlig tillit til.

Uavhengig av alder har barn partsrettigheter i barnevernssaker i spørsmål om tiltak som følge av barnets atferdsvansker, eller når barn kan være utsatt for menneskehandel.

[Forvaltningsloven §§ 16 og 17](#) [Barnevernloven § 4-1 annet ledd](#) [Barnevernloven § 6-3 første og annet ledd](#)

Alle barn har rett til privatliv. Retten til privatliv gjelder uansett alder. Foreldre og andre voksne skal ikke snoke i barnets ting, med mindre man har grunn til å tro at noe kan være galt eller skadelig for barnet. Barn som bor i barneverns- eller helseinstitusjon har også rett til privatliv og vern om sin integritet.

[Barnevernloven § 5-9](#)

Hovedregelen er at foreldre og foresatte til barn under 16 år som mottar helsehjelp har rett til informasjon, og til å gi samtykke på barnets vegne. Uansett alder har barnet imidlertid rett til at foreldre og foresatte ikke ikke informeres, dersom tungtveiende hensyn til barnet taler mot det.

[Pasient og brukerrettighetsloven § 3-4](#)

1 år:

Barnet har rett til barnehageplass. Barnehagen har plikt til å legge til rette for at barnehagebarna kan medvirke. De skal blant annet få jevnlig mulighet til å delta aktivt i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet.

[Barnehageloven § 3](#)

Ca 6 år:

Alle barn har rett og plikt til 10-årig grunnskoleopplæring. Retten til å bli hørt og til å medvirke gjelder fullt ut i skolesaker, både i saker som gjelder den enkelte elev, i saker som gjelder klassen eller alle elevene ved skolen.

Elever som opplever at de ikke har et trygt og godt skolemiljø, kan

selv be om at skolen iverksetter nødvendige tiltak. Elever som mener at skolen ikke har gjort nok for å bedre skolemiljøet, kan selv be fylkesmannen om hjelp. Dette gjelder også de yngste elevene i 1.klasse.

[Opplæringsloven kap 9a.](#)

7 år:

Barn over 7 år skal uansett få mulighet til å si sin mening.

[Barneloven § 31](#) [Barnevernloven § 6-3 første ledd](#)

12 år:

Det skal legges stor vekt på meningen til barn over 12 år. Dette gjelder blant annet i spørsmålet om hvem av foreldrene barnet skal bo fast sammen med.

[Barneloven § 31](#)

Adopsjon kan ikke gjennomføres uten barnets samtykke.

[Adopsjonsloven § 6 annet ledd](#)

Barnet har rett til å delta på utviklingssamtaler/ foreldresamtaler i skolen. På mange skoler er det også vanlig for at yngre barn kan være med på samtalene.

[Forskrift til opplæringsloven § 20-3](#)

Barnet har rett til å si sin mening i alle spørsmål om helse. Barnet har rett til at helsepersonell bevarer taushet overfor foreldrene når de av grunner som bør respekteres ikke ønsker at foreldrene skal informeres. I slike tilfelle er det barnet selv som samtykker til helsehjelp. Dette kan være aktuelt ved spørsmål om prevensjon, undersøkelser i forbindelse med incest og svangerskap/ abort.

[Pasient og brukerrettighetsloven § 6-5](#), [Pasient og brukerrettighetsloven § 3-4](#)

16 år:

Den helserettslige myndighetsalder er 16 år. Dette innebærer at ungdom over 16 år har samme rett til informasjon, medvirkning og samtykke som voksne i spørsmål om helse.

Med mindre ungdommen samtykker har foreldrene bare rett til informasjon som er nødvendig for å ivareta foreldreansvaret.

[Pasient- og brukerrettighetsloven § 4-3](#)

15 år:

Ungdommen har rett til eget forhåndsvarsel og melding om vedtak i saker om enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Dette gjelder også når ungdommen blir representert ved verge. Ungdommen har også rett til innsyn i sakens dokumenter etter de samme regler som voksne.

[Forvaltningsloven § 16](#), 18 og 27

Ungdommen kan samtykke til innhenting av ikke sensitive opplysninger. Innhenting av sensitive opplysninger krever samtykke fra foreldrene, unntaket er saker hvor ungdommen avgjør selv.

Kilde: [Datatilsynet](#)

Ungdommen bestemmer selv i spørsmål om utdanning. Dette innebærer blant annet at det er eleven selv som samtykker til spesialundervisning.

Det er ungdommen selv som avgjør valg av videregående utdanning. Ungdommen har også rett til å velge å ikke ta videregående utdanning.

[Opplæringsloven § 3-1](#), [Barneloven § 32](#)

Eleven bestemmer selv om det skal søkes fritak fra aktiviteter i opplæringen av tros- og livssynsgrunner.

[Opplæringsloven § 2-3a](#)

Eleven har selvstendig klagerett på standpunkt- og eksamenskarakterer.

[Forskrift til opplæringsloven § 5-2](#)

Barnet er part i alle typer barnevernssaker. Fylkesnemnda kan unntaksvis gi barn partsrettigheter i alle type saker før fylte 15 år. Uavhengig av alder er barn part i alle atferdssaker og i saker ved mistanke om at de er utsatt for menneskehandel.

[Barnevernloven § 6-3 annet ledd](#)

18 år:

Ungdommen er myndig og kan ta avgjørelser selv. Foreldre og andre har ikke rett til taushetsbelagt informasjon uten samtykke fra ungdommen selv. Unntaket er når det er spesielt berørt i lovverket. Tiltak etter barnevernloven opphører med mindre ungdommen samtykker til

at de videreføres. Unntak: Tvangstiltak for barn med atferdsvansker kan fortsette selv om vedkommende fyller 18 år i løpet av plasseringstiden dersom plasseringen ble satt i verk før barnet fylte 18 år.

[Barnevernloven § 1-3](#) [Barnevernloven § 4-24 tredje ledd](#)